نام :	وزارت آموزش و پرورش	درس: فارسی (۳)
نام خانوادگی :	اداره کل آموزش و پرورش استان لرستان	تاریخ امتحان: ۱۴۰۲/۱۰/۱۱
پایه و کلاس :دوازدهم	امتحان پایان نیم سال اول	مدت امتحان: ۹۰ دقیقه
رشته: کلیهٔ رشته‌ها	سال تحصیلی ۱۴۰۳-۱۴۰۲	تعداد صفحات :٤ صفحه
ساعت امتحان : ۱۲- ۱۰	نوبت صبح	نمره :

ارزش هر کس به مقدار دانایی و تخصّص اوست. امام علی (ع)

ردیف	الف- قلمرو زبانی(۷نمره) صفحه یک	بارم
۱	واژهٔ «طاق» در عبارت« دیوارهای کهن روم که هنوز طاق ضربی دروازه‌های آن باقی است، حکایت از روزگاران گذشته دارد» با «طاق» در کدام بیت هم‌معنی است؟ الف ـ چون ابروی معشوقان با طاق و رواق است چون روی پری‌رویان با رنگ و نگار است * ب- طاق‌پذیر است عشق، جفت نخواهد حریف بر نمط عشق اگر پای نهی طاق نه	/۲۵
۲	معنی واژه‌های مشخص شده را بنویسید. الف- تو مشت درشت روزگاری از گردش قرن‌ها پس‌افکند میراث ب- چنان که می‌گویند هم بر انگارهٔ عشق‌آبادش ساخته‌اند.طرح ج- عصارهٔ تاکی به قدرت او شهد فایق شده. برتر	/۷۵
۳	در کدام مورد غلط املایی وجود دارد؟ الف- پس از او عموی بزرگم برجسته‌ترین شاگرد حوضهٔ ادیب بزرگ بود.* ب- از پای تا سرت همه نور خدا شود در راه ذوالجلال چو بی‌پا و سر شوی	/۲۵
۴	املای درست را از داخل کمانک انتخاب کنید. الف-گفت از (بحر/ بهر) غرامت جامه‌ات بیرون کنم ب- واصفان (حلیهٔ / هلیهٔ) جمالش به تحیّر (منسوب/ منصوب) که : ما عرفناک حق معرفتک.	/۷۵
۵	در کدام بیت غلط املایی وجود دارد؟ آن را اصلاح کنید. صریر ملک عطا داد کردگار تو را به جای خویش دهد هر چه کردگار دهد*سریر چو عاجز گشت خسرو در جوابش نیامد بیش پرسیدن صوابش	/۵
۶	با توجه به عبارت زیر غلط‌های املایی را پیدا کنید و درست آن‌ها را بنویسید. «عصر از پاریز با «الاغ طور» راه می‌افتادیم؛ از کرّان به بعد هفت فرسنگ، تمام بیابان ریگزار بود . آب از این ده برمی‌داشتیم و صبح، هنگام چریق آفتاب کنار قنات حسنی در شهر سیرجان اتراق می‌کردیم.» الاغ تور- چریغ	/۵
۷	کاربرد «را» در کدام گزینه متفاوت است ؟ الف ـ باران رحمت بی‌حسابش همه را رسیده و خوان نعمت بی‌دریغش همه جا کشیده. ب- اطفال شاخ را به قدوم موسم ربیع کلاه شکوفه بر سر نهاده. *فک اضافه ج- به خاطر داشتم که چون به درخت گل رسم، دامنی پُر کنم هدیهٔ اصحاب را. د- آن‌گاه بر بنده عاشق باشد و بنده را گوید: تو عاشق و محبّ مایی و ما معشوق و حبیب توایم. ادامه سوالات در صفحه دو	/۲۵
۸	صفحه دو	/۵

www-kanoon.ir

	نوع حذف(قرینهٔ لفظی- قرینهٔمعنایی) را در ابیات زیر مشخص کنید. الف – فکری ای هم‌وطنان در ره آزادی خویش بنمایید که هر کس نکند، مثل من است فکری نکند لفظی ب- گر نور عشق حق به دل و جانت اوفتد بالله کز آفتاب فلک خوبتر شوی سوگند می‌خورم معنایی	
۹	نقش ضمایر پیوسته را در ابیات زیر مشخص کنید. جابجایی(جهش) ضمیر در کدام مورد صورت گرفته است؟ تا چشم بشر نبیندت روی بنهفته به ابر چهر دلبند جهش ضمیرتا چشم بشر رویت را نبیند/ ت نقش مضاف الیه نخستین بار گفتش کز کجایی بگفت از دار ملک آشنایی به او گفت ش نقش متمم	۰/۷۵
۱۰	در بیت زیر نقش دستوری واژه‌های مشخّص شده را بنویسید . آیین طریق از نفس پیر مغان یافت مضاف الیه آن خضر که فرخنده‌پی اش نام نهادند مسند	۰/۵
۱۱	در کدام بیت وابستهٔ وابسته وجود ندارد؟ الف–هر کسی کاو دور ماند از اصل خویش بازجوید روزگار وصل خویش ب- نی حدیث راه پرخون می‌کند قصه‌های عشق مجنون می‌کند پ- صبر است مرا چارهٔ هجران تو لیکن چون صبر توان کرد که مقدور نمانده است ت- تو قلب فسردهٔ زمینی از درد ورم نموده یک چند*	۰/۲۵
۱۲	نوع وابسته‌های وابسته را درعبارت زیر بیابید و نمودار پیکانی آن‌ها را رسم کنید. بر بالای آن بنا با خط بسیار روشن نوشته شده بود: در اینجا چهل و هشت هزار نفر در برابر سپاه نازی ایستادند. آن وابستهٔ وابسته صفتِ مضاف الیه – بسیار وابستهٔ وابسته قید صفت	۱
۱۳	«و» ربط را در بیت زیر مشخص کنید. صد تیغ جفا بر سر و تن دید یکی چوب تا شد تهی از خویش و نی‌اش نام نهادند و در مصراع دوم	۰/۲۵
۱۴	در بیت «زاهد ظاهرپرست از حال ما آگاه نیست درحق ما هرچه گوید جای هیچ اکراه نیست » الف- یک ترکیب وصفی بیابید. زاهد ظاهرپرست یا هیچ اکراه ب- فعل « نیست» در کدام مصراع اسنادی است؟ مصراع اول	۰/۵
۱۵	ب- قلمرو ادبی(۵نمره) با توجه به ابیات زیر از پروین اعتصامی، قالب شعر و شیوهٔ گفتگو را بنویسید. قطعه- مناظره محتسب مستی به ره دید و گریبانش گرفت مست گفت:« ای دوست این پیراهن است افسار نیست» گفت:« مستی، زان سبب افتان و خیزان می روی» گفت : « جرم راه رفتن نیست ره هموار نیست»	۰/۵
۱۶	در هر یک از موارد زیر با توجه به بخش‌های مشخص شده کدام آرایهٔ ادبی دیده می‌شود؟ سینه خواهم شرحه شرحه از فراق تا بگویم شرح درد اشتیاق مجاز با محتسبم عیب مگویید که او نیز چون ما در طلب عیش مدام است ایهام	۰/۵
۱۷	تشبیه و استعاره را در بیت زیر مشخص کنید. آتش است این بانگ نای و نیست باد هر که این آتش ندارد نیست باد این بانگ نای آتش است تشبیه- آتش در مصراع دوم استعاره ادامه سوالات در صفحه سه	۰/۵
۱۸		۰/۷۵

www.kanoon.ir

	آرایه‌های ادبی به کار رفته در ستون «ب» به کدام یک از بیت‌های ستون «الف»، مربوط می‌شود؟ (در ستون «ب» یک مورد اضافی است)	

ستون «الف»	ستون «ب»
الف – بگفتا دل ز مهرش کی کنی پاک؟ بگفت آنگه که باشم خفته در خاک کنایه	۱) تلمیح
ب– عشق بر یک فرش بنشاند گدا و شاه را سیل، یکسان می‌کند پست و بلند راه را اسلوب معادله	۲)متناقض نما
ج – نشاط غربت از دل کی برد حبّ وطن بیرون به تخت مصرم امّا جای در بیت‌الحزن دارم تلمیح	۳)اسلوب معادله
	٤)کنایه

۱۹	آرایه درست را از داخل کمانک انتخاب کنید. چشمه‌های زلال در انتظارشان بود و دشت‌های بی‌کران در آغوششان کشید.(ایهام– تشخیص) کاووس کیانی که کی‌اش نام نهادند کی بود؟ کجا بود؟ کی‌اش نام نهادند؟ (جناس– سجع) گفتی :« به روزگاران مهری نشسته» گفتم: « بیرون نمی‌توان کرد الا به روزگاران» (تضمین– مراعات نظیر)	/۷۵
۲۰	نام نویسنده آثار زیر را بنویسید. الف–تمهیدات : عین القضات همدانی ب–از پاریز تا پاریس: محمد ابراهیم باستانی پاریزی	/۵
۲۱	به غزل هایی که محتوای آن‌ها بیشتر مسائل سیاسی و اجتماعی است، غزل اجتماعی می‌گویند. این نوع غزل در عصر مشروطه.رواج یافت.	/۵
۲۲	ابیات زیر را کامل کنید. الف– یک دم غریق بحر خدا شو گمان مبر کز آب هفت بحر به یک موی تر شوی ب–باز آ که در هوایت خاموشی جنونم فریادها برانگیخت از سنگ کوهساران	۱
۲۳	پ– قلمرو فکری(۸ نمره) منظور از واژگان مشخص شده در بیت زیر چیست؟ گر کسی وصف او ز من پرسد بی‌دل از بی‌نشان چه گوید باز بی‌دل: عاشق– بی‌نشان: معشوق	/۵
۲۴	با توجه به ابیات زیر به سوالات پاسخ دهید. تا وارهی از دم ستوران وین مردم نحس دیومانند با شیر سپهر بسته پیمان با اختر سعد کرده پیوند الف– منظور از شیر سپهر و اختر سعد چیست؟ شیر سپهر: خورشید– اختر سعد: سیارهٔ مشتری ب– مفهوم مورد نظر شاعردر این شعر چیست؟ و از کدام آرایه ادبی استفاده کرده است؟ بلندی کوه دماوند– حسن تعلیل	۱
۲۵	بیت به کدام پدیدهٔ اجتماعی زمان شاعر اشاره دارد؟ « گفت: نزدیک است والی را سرای آنجا شویم گفت: والی از کجا در خانهٔ خمّار نیست » فساد حاکمان جامعه	/۵
۲۶	شاعر در بیت زیر مخاطب را به چه چیزی فرا خوانده است؟ فداکاری برای وطن یا وطن دوستی «جامه‌ای کاو نشود غرقه به خون بهر وطن بدر آن جامه که ننگ تن و کم از وطن است»	/۵
۲۷	مقصود نویسنده از این عبارت چیست؟ «چه خوش گفته‌اند که امپراتوری‌های بزرگ هم مانند آدم‌های ثروتمند معمولاً از سوءِ هاضمه می‌میرند.»امپراتوری های بزرگ نه به خاطر ضعف بلکه به علت بی‌برنامگی و نداشتن تسلط بر اوضاع از بین می‌روند؛ همان‌طور که افراد ثروتمند نه از گرسنگی بلکه به خاطر ناتوانی در هضم غذا می‌میرند. ادامه سوالات در صفحه ٤	/۵

www-kanoon.ir

۲۸	مقصود از مصراع دوم بیت زیر چیست؟ نی حریف هر که از یاری برید پرده هایش پرده‌های ما درید نواهای موسیقی این نی، موانع و حجاب‌های ما را کنار می‌زند و رازها را آشکار می‌کند	۰/۵
۲۹	با توجه به متن زیر منظور از عبارت مشخص شده چیست؟ «هر سال که یک کلاس بالاتر می‌رفتم و به کویر برمی‌گشتم، از آن همه زیبایی‌ها و چهره‌های پر از ماورا، محروم‌تر می‌شدم تا امسال که رفتم دیگر سر بر آسمان نکردم و همه چشم در زمین که اینجا ...می‌توان چند حلقه چاه عمیق زد و... آن جا می‌شود چغندرکاری کرد...! و دیدارها همه بر خاک و سخن‌ها همه از خاک» تغییر دلبستگی از معنویات به سوی مادیات و توجه به مادیات	۰/۵
۳۰	معنی ابیات و عبارات زیر را به نثر روان بنویسید. (نظر همکاران محترم صائب است.) الف- تو نمایندهٔ فضلی تو سزاوار ثنایی ب- همّت از باد سحر می‌طلبم گر ببرد خبر از من به رفیقی که به طرف چمن است پ- از سیم به سر یکی کله خود ز آهن به میان یکی کمربند ث- هر که جز ماهی، ز آبش سیر شد هر که بی‌روزی است روزش دیر شد چ- وظیفهٔ روزی به خطای منکَر نبُرد. ح-عشق به هر جایی مأوا نکند و به هر دیده روی ننماید. خ-آن شب نیز به نظارهٔ آسمان رفته بودم. گرم تماشا و غرق در این دریای سبز معلّق بودم که بر آن مرغان الماس‌پر، تک تک از غیب سر می‌زدند. د-روزگاری کرانه‌های فرات، خط از کرانهٔ رود تیبر می‌خواندند؛ اما دنیا همیشه به یک رو نمی‌ماند.	۴
	بر آستان جانان گر سر توان نهادن گلبانگ سربلندی بر آسمان توان زد «چراغ اندیشه تان پرفروغ باد » «گروه زبان و ادبیات استان لرستان»	۲۰

www-kanoon-ir